DOI: 10.51.52/970103

Cinsel Saldırı Olgularında Biyolojik Örnek Alma

Collection of Biological Samples in Sexual Assault Case

BÖLÜM HAKKINDA

Gerçekleşmiş cinsel saldırı olgularının oldukça düşük bir oranı adli birimlere bildirilmektedir. Bu düşük orana neden olan etkenlerden en önelisi de mağdurun olayı ıspatlayamama çekincesidir. Olguların hukuki zemine taşınmasında da engel oluşturan bu durumun çözümünde, yapılacak etkin muayene ve örnek alımı oldukça önem taşımaktadır. Cinsel saldırı olgularında mümkün olan en kısa sürede muayenenin yapılması gerekir. Özellikle saldırı sonrası ilk 24-48 saat içerisinde yapılan muayeneler delil olabilecek bulguların tespitinde son derece etkili sonuçlar vermektedir. Mağdurun ve/veya şüphelinin fiziksel muayenesi ile vücudundan ve vücut boşluklarından alınacak örnekler, giysilerin analizi ile olgular erken dönemde aydınlatılabilmektedir. Kıl, kan, semen, tükürük, deri parçaları gibi biyolojik örnekler, hem cinsel şiddete maruz kalan mağdur hem de şüpheli üzerinde bulunabilir. Sağlık çalışanı, olayın öyküsü ve hasta ile adli muayeneden elde ettiği bilgiler doğrultusunda, olaya dahil olan kişilerden hangi örneklerin alınması gerektiğine karar vermelidir. Hangi bölgeden nasıl örnek alınacağı, nelere öncelik verileceği; olayın özelliğine ve mağdurun yaşına göre değişmektedir. Ancak burada önemli bir nokta da, muayeneyi yapan sağlık çalışanının bu olgularda delil olabilecek bulguları bilmesi ve tanımasıdır. Yeterli eğitim ve deneyimi olmayan kişiler tarafından yapılan adli tıbbi değerlendirmelerde delil olabilecek bulguların tanınmaması, fark edilmemesi veya usulüne uygun toplanmaması delillerin kaybolmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, yeterli eğitimleri almış sağlık personeli ve bu personelin izleyebileceği bir yönergenin olması ve cinsel saldırı kitlerinin bu olgularda rutin olarak kullanımının sağlanması oldukça önemlidir.

Anahtar kelimeler: Cinsel saldırı, biyolojik örnek, delil

ABOUT the CHAPTER

A significantly low rate of sexual assault cases is reported to law enforcement. The primary factor contributing to this low rate is the victim's fear of being unable to prove the incident. Effective examination and sampling are crucial in solving this problem, which also creates obstacles in bringing cases to legal grounds. Examination should be conducted as soon as possible in cases of sexual assault. Especially within the first 24-48 hours after the assault, examinations yield highly efficacious results in identifying evidence. Samples taken from the victim's and/or suspect's physical examination and body cavities, as well as analysis of clothing, can shed light on cases in the early stages. Biological samples such as hair, blood, semen, saliva, and skin fragments can be found on both the victim and the suspect of sexual violence. Based on the history of the incident and information obtained from the medical examination of the patient, healthcare professionals should decide which samples should be taken from those involved in the incident. The choice of which area to sample from and what to prioritize depends on the nature of the incident and the age of the victim. However, an important point here is that the healthcare professional conducting the examination should be aware of and recognize the findings that could be evidence in these cases. Failure to recognize, notice, or collect evidence in accordance with procedures in forensic medical evaluations performed by individuals without sufficient training and experience leads to the loss of evidence. Therefore, it is crucial to have healthcare personnel who have received sufficient training, and a guideline for them to follow, and to ensure the routine use of sexual assault kits in such cases.

Keywords: Sexual assault, biological samples, evidence

Giriş

Kişiye karşı işlenebilecek en ağır suçlardan biri olmasına rağmen cinsel saldırılarıların ortaya çıkma oranı oldukça düşüktür. Buna yol açan en önemli faktörlerden biri de "olayı ispatlayamama korkusu"dur. Olguların hukuki zemine taşınmasında engel oluşturan bu durumun çözümünde, yapılacak etkin muayene ve örnek alımı oldukça önem taşımaktadır. Bu aşamada yapılan muayene sonucunda elde edilen bulgular ve toplanan biyolojik örnekler bazen cinsel saldırının varlığını kanıtlamanın ve failin kimliğini tespit etmenin tek yoludur. Bu bölümde muayenin önemli bir kısmını oluşturan biyolojik örneklerin toplanması ele alınmıştır.

CC BY 4.0: Telif hakkı yazarlardadır. Bu kitabın içeriği Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası lisans altında lisanslanmıştır.

Nurcan Hamzaoğlu[1]

M. Fatih Yavuz[2]

[1] İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye

[2] İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

E-posta: nurcan.hamzaoglu@yeniyuzyil.edu.tr
fyavuz@istanbul.edu.tr

Bu bölümü alıntıla / Cite this chapter as: Hamzaoğlu, N., Yavuz, M. F (2024). Cinsel saldırı olgularında biyolojik örnek alma. G. Filoğlu & Ö. Bülbül (Ed). *Adli biyoloji: Doğanın izleriyle adaletin peşinde II içinde* (s. 22-27). İstanbul: İÜC Üniversite Yayınevi.

Cinsel Saldırı Olgularının Değerlendirilmesi

Cinsel saldırı; kişinin rızası olmadan, zor kullanarak (fiziksel şiddet uygulama, tehdit, mağdurda bilinç kaybına yol açacak hileler, kandırma gibi) cinsel içerikli dokunmadan, oral anal veya vajinal penetrasyona kadar giden eylemleri kapsamaktadır.

Ülkemiz açısından sorunun boyutunu görme noktasında bilimsel veriler yol gösterici olmaktadır. Kayı vd. tarafından yaklaşık 700 kadın katılımcı ile yürütülen çalışmada; rıza dışı cinsel içerikli dokunmaya maruz kalma oranı % 39.4, zorla cinsel ilişki girişimine maruz kalma oranı % 8 ve zorla cinsel ilişki mağduru olma oranı % 7.7'dir (Kayı vd., 2000). Bu oranlar sorunun büyüklüğünü göstermekle birlikte, sorunu daha da ağırlaştıran durum, cinsel saldırı olgularının ortaya çıkma oranlarının çok düşük olmasıdır. Cinayetten sonra kişiye karşı işlenebilecek en ağır suç olan cinsel saldırıların ortaya çıkma oranı % 5-10'dur (Dunn ve ark,1993; Payne, 1992; Yavuz,2001; Sinclair vd., 2013; Spencer vd.,2020). Toplumun olumsuz yaklaşımı, iddianın ciddiye alınmayacağı korkusu, saldırganın cezalandırılmayacağı düşüncesi, saldırganın misilleme korkusu gibi nedenler olayın ortaya çıkma oranlarının düşük olmasında etkili olan unsurlar olarak sayılabilir. Ancak bu olguların hukuki zemine taşınmasında engel oluşturan bunlar kadar önemli bir başka etken de "olayı ispatlayamama korkusu" dur (Yavuz & Yavuz, 1997; Gölge vd. 2003; Gölge vd., 2013; Jones vd., 2009; Spencer vd., 2017).

Olayın ispatlayamama korkusu, olayda mağdurun sorumluluğunun aranması şeklinde kendini gösteren olumsuz toplumsal yaklaşım kadar olayın ortaya çıkarılmamasına yol açan bir etken olarak kendini göstermekte olup çözümü, adli tıp ve adli bilimler uygulamaları açısından ele alınmalıdır. Olayı ispatlayamama korkusunun çözümünde yapılacak etkin muayene ve örnek alımı oldukça önem taşımaktadır. Yapılan muayenenin üç temel amacı bulunmaktadır:

1. Cinsel saldırı sonrası oluşan fiziksel ve emosyonel hasara ilişkin bulguları saptamak,
2. Cinsel ilişkinin varlığı, derecesi ve sonuçlarını belirlemek,
3. Saldırganın belirlenmesini sağlamak

Cinsel saldırı olgularında mümkün olan en kısa sürede muayenenin yapılması gerekir. Her temas bir iz bırakır yaklaşımından hareketle özellikle saldırı sonrası ilk 24-48 saat içerisinde yapılan muayeneler delil olabilecek bulguların tespitinde son derece etkili sonuçlar vermektedir. Mağdurun ve/veya şüphelinin fiziksel muayenesi ile vücudundan ve vücut boşluklarından alınacak örnekler, giysilerin analizi ile olgular erken dönemde aydınlatılabilmektedir.

Cinsel Saldırı Olgularında Muayene ve Biyolojik Örneklerin Toplanması

Canlıların vücudundan kopan, düşen veya akan her türlü materyal biyolojik örnek olarak adlandırılır. Günümüzde teknolojik ve bilimsel alanda yaşanan gelişmelerle birlikte eser miktarda biyolojik örneklerle bile kimliklendirme yapılabilmektedir (Sweet ve ark., 1997; Yıldız vd., 2003). Ancak biyolojik örnekler özellikleri itibari ile dış müdahaleler veya ortam koşulları nedeniyle kolayca bozulabilecek veya kaybolacak özelliktedir (Sullivan, vd., 2004; Newton, 2013; Evrenkaya, 2019). O nedenle cinsel suç olgularında mağdurun/failin vücudunda veya kıyafetlerinde sıklıkla karşılaşabileceğimiz kan, tükürük, semen, doku parçası, kıl gibi biyolojik delil niteliği taşıyabilecek örneklerin tespit edilmesi, uygun koşullarda toplanması ve delil teslim zincirine uygun şekilde adli laboratuvara gönderilmesi fail ile mağdur arasında ilişki kurabilmek veya dışlama yapabilmek için önemlidir (Poy & van Oorschot, 2006; Johnson vd., 2012; Newton, 2013) .

Cinsel saldırı olgularında, adli süreçte olayın aydınlatılması için oldukça belirleyici olan biyolojik örneklerin tespit edilmesi, toplanması ve uygun şekillerde adli birimlere veya laboratuvarlara gönderilmesi işleminde önemli bir nokta da, muayeneyi yapan sağlık çalışanının bu olgularda delil olabilecek bulguları bilmesi ve tanımasıdır. Yeterli eğitim ve deneyimi olmayan kişiler tarafından yapılan adli tıbbi değerlendirmelerde delil olabilecek bulguların tanınmaması, fark edilmemesi veya usulüne uygun toplanmaması delillerin kaybolmasına yol açmaktadır (Acosta, 2002; Magalhaes vd., 2015).

Adli Tıbbi değerlendirme; hastanın kabulü, aydınlatılmış onam, detaylı anamnez, kişinin muayenesi (psikolojik ve fizik muayene), genitoanal muayene, eser delillerin ve biyolojik delillerin toplanması, yara ve bulguların dokümantasyonu, delillerin güvenlik ve gizliliğinin sağlanması ve bulguların incelenip raporlaştırılması aşamalarını içermektedir (Acosta, 2002; Özkök, 2016).

Anamnez Alınması

Cinsel saldırı olgularında muayene öncesi ayrıntılı bir anamnez alınması adli muayene ve örnek alım sürecinde yol gösterici olmaktadır. Kişinin yaşı, kilosu, özgeçmişi, geçirmiş olduğu hastalıklar, kullandığı ilaçlar, jinekolojik ve obstetrik özgeçmişi gibi detaylı soruların yanı sıra cinsel saldırı olayının tarihi, saati, yeri, penetrasyon olup olmadığı, zorlama olup olmadığı, saldırı sonrası duş alıp almadığı, giysilerin olay anındaki giysiler olup olmadığı, alkol veya herhangi bir madde kullanıp kullanmadığı gibi detaylı sorularla ayrıntılı bir anamnez alınmalıdır. Bu amaçla Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanmış standart formların kullanılması, olaya ilişkin ayrıntılı ve eksiksiz bilgi alınmasını sağlayacaktır.

Muayene

Cinsel şiddet olgularında mağdur ve şüpheli/sanığın muayenesi ve delil elde etmek amacıyla vücudundan biyolojik örnek alınması ile ilgili her ülkenin kendi standartları veya kanun maddeleri bulunmaktadır. Ülkemizde beden muayenesi ve örnek alma işlemleri Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) 75. ve 76. Maddelerinde ve Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkindaki Yönetmelikle düzenlenmiştir. Buna göre; cinsel şiddet olgularında mağdurun, şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve delil elde etmek amacıyla vücudundan biyolojik örnek alınması sadece hakimin talebi ile yapılabilmektedir. Gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda savcılık muayene talebinde bulunabilir. Ancak bu durumda 24 saat içerisinde hakimin yazılı onayının alınması gerekmektedir. Bu onay alınmadan yapılan muayenelerde elde edilen delil hukuki süreçte geçersiz kabul edilir.

Biyolojik Örneklerin Toplanması

Cinsel suç olgularında muayene genellikle Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu'na bağlı merkezler veya üniversitelerin adli tıp

anabilim dallarında ya da çeşitli sağlık kuruluşlarının acil servislerindeki adli hekimlik uygulamaları çerçevesinde gerçekleşmektedir.

Şüpheli, mağdur ve olay yerinin birbiriyle yakın temas halinde olması, delil olabilecek biyolojik örneklerin bu kişiler ve ortamlar arasında yer değiştirmesi ile sonuçlanır (Locard prensibi). Kıl, kan, semen, tükürük, deri parçaları gibi biyolojik örnekler, hem cinsel şiddete maruz kalan mağdur hem de şüpheli üzerinde bulunabilir. Sağlık çalışanı, olayın öyküsü ve hasta ile adli muayeneden elde ettiği bilgiler doğrultusunda, olaya dahil olan kişilerden hangi örneklerin alınması gerektiğine karar vermelidir. Hangi bölgeden nasıl örnek alınacağı, nelere öncelik verileceği; olayın özelliğine ve mağdurun yaşına göre değişmektedir. Cinsel suç olgularında biyolojik delil niteliği taşıyabilecek örneklerin başlıcaları; kan, tükürük, semen, kıl, idrar, gaita ve doku parçaları olarak sayılabilir (sweet vd., 1996; Newton,2013; Magalhaes vd., 2015; González vd., 2019).

Çok küçük miktarlarda biyolojik örneklerden DNA izole edilerek kimliklendirme yapılabilmektedir. Fakat biyolojik örnekler sadece DNA analizleri için kullanılmamakta, olgunun özelliğine göre bu örnekler üzerinde makroskobik ve mikroskobik incelemeler, serolojik, toksikolojik ve kimyasal analizler de yapılabilmektedir.

Gelişmiş ülkelerde cinsel suç olgularında biyolojik örnek toplamak için cinsel saldırı kitleri kullanılmaktadır. Bu kitler günümüzde cinsel saldırı türüne, şüpheli veya mağdura göre de çeşitlendirilmiş ve ticari olarak da satılmaktadır. Kitlerin içeriğinde delil zarfları ve etiketler gibi dökümanların yanı sıra muayene örtüsü, steril numune kapları, sürüntü örneği almak için kullanılan swap çubukları, pens, pipet, makas, tırnak makası, enjektör, kan örneği almak için tüp, enjektör, saç ve kıl örneklerini toplamak için kullanılan tarak ve steril su gibi örneklerin toplanması ve korunması için gerekli malzemeler bulunmaktadır (Şekil 1).

Ülkemizde kit kullanımı sınırlı olmakla, sağlık çalışanları servis koşulları ölçüsünde biyolojik örnekleri toplayarak laboratuvara veya adli birimlere göndermektedirler. Uygun koşullarda toplanmayan ve delil teslim zincirine uygun şekillerde transferi yapılmayan biyolojik örneklerin delil niteliğini kaybettiği unutulmamalıdır. O nedenle, özellikle sağlık kurumlarının acil servislerinde biyolojik örnek toplamak ve ilgili birime göndermek için gerekli olabilecek malzemelerin bulundurulması gerekir.

Şekil 1
Cinsel saldırı kit örneği

Açıklama notu. Sex crimes kit, Forensi-Tech Limited, https://forensi-tech.com/shop/forensic-evidence-collection/sexual-assault-collection-kits/sex-crimes-kit-cc100/ kaynağından alınmıştır.

Cinsel saldırı olgularında toplanan örnekler adli süreçte delil olarak kullanılabileceği için örnek toplama sürecinde adli prosedürlere dikkat edilmelidir. Biyolojik örnekler toplanmadan önce mutlaka kayıt altına alınmalıdır. Toplama ve transfer aşamasında da çapraz bulaşın önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır. Bunun için, örnekler toplanırken el ağıza ve buruna götürülmemeli, mutlaka maske ve eldiven takılmalı, işlem sırasında yiyecek ve içecek tüketilmemeli ve örneklerin başka biyolojik örneklerle kontaminasyonu engellenmelidir (Sullivan vd., 2004; Raymond vd.,2009; Bozzo vd.,2009).

Biyolojik örneklerin çeşitli faaliyetlere bağlı olarak (yıkama, yemek yeme vb) kontamine olma ve zamana bağlı olarak kaybolma ihtimalleri olmakla birlikte Dünya Sağlık Örgütü tarafından cinsel suç olgularında biyolojik örneklerin toplanabileceği maksimum zaman aralıkları aşağıdaki gibidir (WHO,2015):

- Cilt üzerindeki ısırık izlerinden: 72 saate kadar,
- Ağız içinden: 12 saate kadar,
- Vajinal bölgeden: 5 güne (120 saat) kadar,
- Anal bölgeden: 48 saate kadar,
- İdrar örneği (toksikolojik inceleme için): 5 güne (120 saat) kadar,
- Kan örnekleri (toksikolojik analiz için): 48 saate kadar (sodium fluoride ve potassium oxalate içeren tüplerde)
- Kondom, giysiler gibi eşyalar üzerinden alınacak örnekler; süre sınırı bulunmamaktadır.

Mağdurun vücudunda ve üzerindeki giysilerde saç, kıl, semen gibi şüpheliye ait biyolojik örnekler olabileceği için giysiler beyaz/kahverengi tek kullanımlık steril bir örtü üzerinde çıkarılmalıdır. Kağıt üzerine dökülen örnekler steril bir penset ile toplanabilir ya da tüm örtü parçası katlanıp laboratuvara gönderilebilir. Böylece mağdur üzerinden dökülebilecek örneklerin kaybolması önlenebilir.

Cinsel saldırı olgularında giysiler biyolojik örnek barındırma ihtimali açısından önemlidir. O nedenle kişinin üzerindeki giysilerin olay anındaki giysiler olup olmadığı anamnezde sorulmalıdır. Giysiler kan, semen, vajinal salgılar vb. biyolojik örneklerin varlığı açısından incelenmelidir. Giysilerde semen varlığını saptamak için mor ötesi (UV) ışık kullanılır. Semen varlığında leke mavi-yeşil floresans vermektedir. Giysiler silkelenmemeli, katlanmamalı, üst üste gelecek kısımlarına kağıt yerleştirilmelidir. Böylece lekelerin giysinin diğer yüzeyi veya delil zarfı ile temas etmesi önlemiş olacaktır. Tüm giysiler ıslak-nemli olmayacak şekilde ayrı ayrı kağıt torbalara yerleştirilmelidir. İç çamaşırında hijyenik ped varsa çıkarılmamalıdır. Çıkarılmış ise yapışkanlı olan kısım mumlu bir tabaka ile kapatılarak delil zarfına yapışması önlenmelidir. Giysiler ıslak ise delil zarflarına konulmadan önce oda ısısında kurutulmalıdır (Poy & van Oorschot, 2006; Burg vd.,2011; Newton, 2013; Gonzalez vd., 2019).

Vücut yüzeyindeki ısırık izlerinde veya boyun, kulak altı, omuz üst bölümleri, kalçalar, göğüsler ve meme başı etrafı gibi bölgelerde görülen emme lezyonları (love kiss) üzerinde faile ait tükürük kalıntıları olabileceği için steril sürüntü çubukları ile sürüntü örneği

alınması gerekir (Yıldız vd., 2003; Keating ve Higgs, 1994). Oral penetrasyonun olduğu durumlarda ağız içine ejakülasyon öyküsü varsa sürüntü çubukları ile örnek alınmalıdır. Spermatozoa ve meni, diş ve alt çenenin gingival sınırları arasında toplanmaya meyilli olduğu için, özenli bir şekilde kuru bir sürüntü çubuğu ile bu hattan ve özellikle 1. premolar aralıktan sürüntü alınmalıdır. Ardından bu sürüntü kurutulmalı, kapatılmalı ve etiketlenmelidir. Ek olarak, steril distile su ile ağız içi çalkalanmalı, çalkantı suyu sedimente edilmek üzere steril bir kaba alınmalıdır (Yıldız vd., 2003).

Şüpheliyi tırmalama öyküsü var ise, mağdurun tırnak altlarında kan ve epidermal doku bulunma olasılığı nedeni ile, tırnak altlarındaki doku parçaları temiz bir kürdanla alınmalı, tırnaklar kesilerek delil zarfına konulmalıdır (Dowlman vd., 2010; De Bruin vd., 2012; Newton, 2013).

Mağdurunun pubis bölgesinde, şüpheliye ait kıl, kan, sperm gibi örnekler bulunabilir. Kişinin pubik kılları taranarak elde edilen örnekler steril bir delil zarfına alınmalıdır. Sperm veya kan lekesi varsa steril sürüntü çubuğu ile örnek alınmalıdır. Karşılaştırma için mağdurdan da kıl örnekleri alınmalıdır (Exline vd., 1998; Lavelle, 2005; Newton, 2013; Gonzalez vd.,2019).

Vajina veya anüs boşluğuna penetrasyonun varlığı halinde bu bölgelerden de sürüntü örnekleri alınmalıdır. Vajina muayenesinden önce hymen açıklığından, vajina girişinden, vajina arka duvarından ve arka forniksten örnek alınmalıdır. Vajina duvarından ve arka forniksten steril sürüntü çubuğu ile örnek alımı sonrasında vajenin 10 cc serum fizyolojik ile yıkama yapılarak örnek alınması da etkili olacaktır. Perianal bölge ve anüsten de sürüntü örnekleri alınmalıdır.

Mağdur bazı maddelerin etkisinde olduğunu belirtiyorsa veya madde etkisi altında görünüyorsa toksikolojik analiz için başvuru süresine bağlı olarak idrar veya kan örneği alınır. Muhtemel ilaç veya madde alımından sonraki 12-14 saat içinde yapılan başvurularda kan örneği alınmalıdır. Daha uzun süre sonra yapılan başvurularda idrar örneği alınması uygun olacaktır.

Saçlardan kimyasal veya toksikolojik analiz yapılacaksa en az 300 mg ağırlığında yaklaşık bir kurşun kalem kalınlığında saç, dibe en yakın mesafeden kesilerek alınmalıdır. Alkol analizi için olay anından itibaren en geç 2 saat içinde Sodyum florür veya EDTA'lı tüplere kan örneği alınmalıdır. Kan alınacak bölgenin çevresi, alkol (etanol, metanol ve izopropanol) içermeyen dezenfektanlarla temizlenmeli ve steril kuru gazlı bez ile kurulanmalıdır (Weir, 2001; Hall vd., 2008; Hall ve Moore, 2008; Newton, 2013)

Mağdurun muayenesinde olduğu gibi şüpheli/failin muayenesinde de adli prosedürler kapsamında örnek alınmalıdır. Giysilerde kan ve diğer biyolojik sıvılarla oluşan lekeler, saç ve kıl gibi örnekler

Tablo 1
Cinsel şiddet olgularında yaygın olarak alınan biyolojik ve fiziksel örnekler ve örnek alım teknikleri

	Bölge	**Biyolojik Örnek**	**Örnek Alma Yöntemi**	**Gereç** (steril)	**Saklama** (serin ortam)	Olay Sonrası Süre
Mağdur	Vücut Yüzeyi	Tükürük Kan Semen	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu	Kurutulup tüp içerisinde	48-72 Saat
	Pubik bölge	Kan Semen, Kıl	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu	Kurutulup tüp içerisinde	48-72 Saat
	Genital bölge	Kan Sperm, Kıl	Sürüntü Vajinal lavaj	Sürüntü Çubuğu, 10 cc enjektör	Kurutulup tüp içerisinde & Lam üzerinde	48-72 Saat
	Anal bölge	Kan Sperm, Kıl	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu	Kurutulup tüp içerisinde	24 Saat
	Anüs	Sperm	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu, anoskop	Kurutulup tüp içerisinde	24-48 Saat
	Tırnak altı	Epitel hücresi	Kazıma & kesme	Kürdan & tırnak makası	Steril kap içerisinde	1 hafta
	Ağız içi	Sperm hücresi	Sürüntü Lavaj	Sürüntü Çubuğu & distile su	Kurutulup tüp içerisinde & Lam üzerinde	12-24 Saat
	Giysiler	Kan Semen, Kıl	Sürüntü Kazıma	Sürüntü Çubuğu, bistüri,makas	Steril kap içerisinde	>yıl
	Kan	DNA analizi ve serolojik testler için EDTA'lı tüpe örnek alınır				
Şüpheli	Vücut Yüzeyi	Tükürük Kan, Kıl	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu	Kurutulup tüp içerisinde	48-72 Saat
	Genital bölge	Kan, Kıl	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu	Kurutulup tüp içerisinde	48-72 Saat
	Penis	Tükürük Kan, Vajina epitel hüc.	Sürüntü	Sürüntü Çubuğu	Kurutulup tüp içerisinde	48-72 Saat
	Giysiler	Kan, Kıl	Sürüntü Kazıma	Sürüntü Çubuğu, bistüri,makas	Steril kap içerisinde	>yıl
	Tırnak altı	Epitel hücresi	Kazıma & kesme	Kürdan & tırnak makası	Steril kap içerisinde	1 hafta
	Kan	DNA analizi ve serolojik testler için EDTA'lı tüpe örnek alınır				

araştırılmalıdır. Peniste kan, gaita, amilaz ve glikojenden zengin vajinal epitel hücrelerinin araştırılması için sürüntü örneği alınır. Penisten alınacak sürüntü örneği, penis kökü ile glans ve gövde birleşim yerinden, koronal sulkustan alınmalıdır. Zorlamalı oral penetrasyon öyküsü varlığında peniste mağdura ait bukkal hücre araması yapılmalıdır. Tırnak içleri incelenerek örnek alınmalı, saçlar, pubis kılları, bıyık ve sakaldan örnek alınmalıdır. DNA incelemesi, alkol ve madde analizi için de şüpheliden, ağız içi sürüntüsü, kan ve idrar örnekleri alınmalıdır. DNA karşılaştırması için ağız içi sürüntüsü yeterli olsa da kan örneği alınması durumunda EDTA'lı (mor kapaklı) tüplere yaklaşık 2 ml olacak şekilde alınmalı; kurumuş lekeler, distile su ile hafifçe ıslatılmış sürüntü çubukları ile alınmalıdır (Salter ve cook, 1996; Acosta, 2002; Newton, 2013). Cinsel saldırı olgularında yaygın olarak alınan biyolojik ve fiziksel örnekler ve örnek alım teknikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Cinsel saldırı olgusu ile karşılaşıldığında hangi bulguların delil olabileceği ve bu bulguları nasıl belgeleyip toplayacağının bilinmesi önemlidir. Bu çerçevede; biyolojik örnekler mümkün olan en kısa sürede ve doğru şekilde toplanmalı, örneklerin kontamine olmasını önlemek için gerekli önlemler alınmalıdır. Toplanan örnekler uygun koşullarda saklanmalı ve transfer edilmelidir. Genel bir kural olarak, sıvılar buzdolabında saklanmalı; diğer her şey kuru tutulmalıdır.

Delil toplamanın zamanlaması ve sırası kritik bir öneme sahiptir. Olgunun özelliğine, zaman aralığına ve öncelik durumlarına göre örnek alma adımları yer değiştirebilmektedir. Ancak uygulama adımlarında sistematik bir sıralama takip edilmelidir. Alınan her örneğin hangi bölgeden alındığı delil zarfının üzerinde mutlaka belirtilmelidir. Tüm delil zarflarının üzerinde; örnek alınan kişinin adı-soyadı ve doğum tarihi, örneği alan görevlinin adı-soyadı, örneğin türü, örneğin alınma tarihi ve zamanını içerecek şekilde uygun ve açık bir şekilde yazılmalıdır.

Aynı derecede önemli olan bir diğer husus da elde edilen bilgi ve bulguların kayıt edilmesi gerekliliğidir. Tüm muayene, örnek alma ve işleme prosedürleri kayıt altına alınmalıdır.

Sonuç

Cinsel saldırı olgularında erken dönemde yapılacak etkin muayene ve örnek alımı olayın aydınlatılmasında son derece etkili olmakta ve adli sürecin sağlıklı işlemesini sağlamaktadır. Bu sebeple yeterli eğitimleri almış sağlık personeli ve bu personelin izleyebileceği bir yönergenin olması ve cinsel saldırı kitlerinin bu olgularda rutin olarak kullanımının sağlanması oldukça önemlidir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The author declares that there are no competing interests

Kaynaklar

Acosta, M. L. (2002). Collecting evidence for domestic and sexual assault: highlighting violence against women in health care system interventions. *International Journal of Gynecology & Obstetrics, 78,* S99-S104. [Crossref]

Bozzo, W. R., Colussi, A. G., Ortiz, M. I., vd. (2009). DNA recovery from different evidences in 300 cases of sexual assault. Forensic Science International: *Genetics Supplement Series, 2*(1), 141-142. [Crossref]

Burg, A., Kahn, R., & Welch, K. (2011). DNA testing of sexual assault evidence: The laboratory perspective. *Journal of forensic nursing, 7*(3), 145-152. [Crossref]

Butler, J. M. (2005). *Forensic DNA typing: biology, technology, and genetics of STR markers*. Elsevier.

De Bruin, K. G., Verheij, S. M., Veenhoven, M., vd. (2012). Comparison of stubbing and the double swab method for collecting offender epithelial material from a victim's skin. Forensic science international: *Genetics, 6*(2), 219-223. [Crossref]

Dowlman, E. A., Martin, N. C., Foy, M. J., vd. (2010). The prevalence of mixed DNA profiles on fingernail swabs. *Science & Justice, 50*(2), 64-71. [Crossref]

Dunn S.F, Gilchrist V.J. (1993) Sexual Assault. *Family Violence and Abusive Relationships, 20*(2):359-73. [Crossref]

Evrenkaya, M. (2019). *Türkiye'nin Taraf Olduğu Uluslararasi Sözleşmeler Kapsaminda Biyolojik Delillerin Elde Edilmesi.* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Exline, D. L., Smith, F. P., & Drexler, S. G. (1998). Frequency of pubic hair transfer during sexual intercourse. *Journal of Forensic Science, 43*(3), 505-508. [Crossref]

Gomes, V., Jardim, P., Taveira, F., vd. (2014). Alleged biological father incest: a forensic approach. *Journal of forensic sciences, 59*(1), 255-259. [Crossref]

González, B. R., Mercado, M. C., Salas, O. S., vd. (2019). Biological Evidence Analysis in Cases of Sexual Assault. *In Biochemical Analysis Tools-Methods for Bio-Molecules Studies*. IntechOpen.

Gökdoğan, M.R. (2008) Cinsel Saldırı Konusunda Çalışan Adli Hemşireye (SANE) Duyulan Gereksinim. *Adli Tıp Bülteni 13* (2): sayfa 69-77. [Crossref]

Gölge, Z. B., Yavuz, M. F., Korkut, S., vd. (2013). Yetişkin kadın mağdurlarda cinsel saldırı sonrası görülen ruhsal ve sosyal sorunlar. *Adli Tıp Bülteni, 18*(3), 82-91. [Crossref]

Gölge, Z. B., Yavuz, M. F., Müderrisoglu, S., & Yavuz, M. S. (2003). Turkish university students' attitudes toward rape. *Sex Roles, 49*(11), 653-661. [Crossref]

Hall, J. A., & Moore, C. B. T. (2008). Drug facilitated sexual assault-a review. *Journal of forensic and legal medicine, 15*(5), 291-297. [Crossref]

Hall, J., Goodall, E. A., & Moore, T. (2008). Alleged drug facilitated sexual assault (DFSA) in Northern Ireland from 1999 to 2005. A study of blood alcohol levels. *Journal of forensic and legal medicine, 15*(8), 497-504. [Crossref]

Johnson, D., Peterson, J., Sommers, I., vd. (2012). Use of forensic science in investigating crimes of sexual violence: Contrasting its theoretical potential with empirical realities. *Violence Against Women, 18*(2), 193-222. [Crossref]

Jones, J. S., Alexander, C., Wynn, B. N., vd. (2009). Why women don't report sexual assault to the police: The influence of psychosocial variables and traumatic injury. *The Journal of emergency medicine, 36*(4), 417-424. [Crossref]

Kayı, Z., Yavuz, M. F., & Arıcan, N. (2000). Kadın üniversite gençliği ve mezunlarına yönelik cinsel saldırı mağdur araştırması. *Adli Tıp Bülteni, 5*(3), 157-163. [Crossref]

Keating SM. Higgs DF. The Detection o f Amylase on Swabs from Sexual Assault Cases. *J Forensic Sci Soc*. 1994; *34*: 89-93. [Crossref]

Lavelle, J. (2005). Forensic evidence collection. Child Maltreatment: A Clinical Guide and Reference. Giardino and R. Alexander, Eds, 856-860. *Medical Publishing*, St. Louis, Mo, USA, 2005

Magalhães, T., Dinis-Oliveira, R. J., Silva, B., vd. (2015). Biological evidence management for DNA analysis in cases of sexual assault. *The Scientific World Journal*, 2015. [Crossref]

Mann, M. J. (1990). Hair transfers in sexual assault: a six-year case study. *Journal of Forensic Science, 35*(4), 951-955. [Crossref]

Newton, M. (2013). The forensic aspects of sexual violence. *Best practice & research Clinical obstetrics & gynaecology, 27*(1), 77-90. [Crossref]

Özkök MS. (2016). Cinsel Şiddete Maruz Kalmış Ergen ve Erişkin Hastalarda Tıbbi ve Adli Tıbbi Yaklaşım. *Turkiye Klinikleri J Foren Med-Special Topics, 2*(2):62-75.

Payne D.(1992) *Crime in Scotland*: Findings from the 1988 British Crime Survey, Edinburgh. Scottish Office

Poy, A. L., & van Oorschot, R. A. (2006). Trace DNA presence, origin, and transfer within a forensic biology laboratory and its potential effect on casework. *Journal of Forensic Identification, 56*(4), 558.

Raymond, J. J., van Oorschot, R. A., Gunn, P. R., vd.. (2009). Trace evidence characteristics of DNA: a preliminary investigation of the persistence of DNA at crime scenes. *Forensic Science International: Genetics, 4*(1), 26-33. [Crossref]

Salter, M. T., & Cook, R. (1996). Transfer of fibres to head hair, their persistence and retrieval. *Forensic Science International, 81*(2-3), 211-221. [Crossref]

Sex Crimes Kit (CC100). Forensi-Tech. https://forensi-tech.com/shop/forensic-evidence-collection/sexual-assault-collection-kits/sex-crimes-kit-cc100/ Erişim Tarihi:10.01.2022

Sinclair, J., Sinclair, L., Otieno, E., vd. (2013). A self-defense program reduces the incidence of sexual assault in Kenyan adolescent girls. *Journal of Adolescent Health, 53*(3), 374-380. [Crossref]

Spencer, C., Mallory, A., Toews, M., vd. (2017). Why sexual assault survivors do not report to universities: *A feminist analysis. Family relations, 66*(1), 166-179. [Crossref]

Spencer, C., Stith, S., Durtschi, J., vd. (2020). Factors related to college students' decisions to report sexual assault. *Journal of interpersonal violence, 35*(21-22), 4666-4685. [Crossref]

Sullivan, K., Johnson, P., Rowlands, D., vd. (2004). New developments and challenges in the use of the UK DNA database: addressing the issue of contaminated consumables. *Forensic science international, 146,* S175-S176. [Crossref]

Sweet, D., Lorente, M., Lorente, J. A., vd. (1997). An improved method to recover saliva from human skin: the double swab technique. *Journal of Forensic Science, 42*(2), 320-322. [Crossref]

Weedn, V. W., & Hicks, J. W. (1998). The unrealized potential of DNA testing (Vol. 2, No. 2). US Department of Justice, Office of Justice Programs, *National Institute of Justice* [Crossref]

Weir, E. (2001). Drug-facilitated date rape. *CMAJ: 165* (1), 80.

World Health Organization. (2015). Strengthening the medico-legal response to sexual violence (No. WHO/RHR/15.24) //apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/197498/WHO_RHR_15.24_eng.pdf Erişim Tarihi: (15.09.2019)

Yavuz M. F. (2001). Cinsel saldın olgusuna profesyonel yaklaşımda mezuniyet sonrası eğitimin etkisi. *Adli Tıp Bülteni, 6* (3): 111-118. [Crossref]

Yavuz, M. F., & MS, Y. (2006). Adli rapor standardizasyonu ve adli raporlarda görülen eksiklikler. *Türkiye Klinikleri J Surg Med Sci, 2*(50), 28-33.

Yavuz, M.F. (2016). Cinsel Saldırı Olgularında Adli Tıp Açısından Yaklaşım. *Cinsel Suç Kavramı ve Delillendirme* içinde. (s.67-71) (1. Baskı). İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Yayınları.

Yıldız, G., Yavuz, F., Aşıdizer, M., & Yavuz, M. S. (2003). Tükürük Kalıntılarından Cilt Sürüntü Yöntemi ile Amilaz Tespiti. *Adlî Tıp Dergisi, 1.*